

основних засобів не перевищує 30-35% як загалом по району так і в розрізі окремих господарств.

Література

1. Котковський В.С. Відтворення основних засобів та його фінансове забезпечення на підприємствах залізничної промисловості України: Автореф. дис. канд. екон. наук / Київський національний економічний університет. – К., 2001. – 16 с.
2. Пасько О.В. Відтворення основних засобів аграрних підприємств в сучасних умовах. – Суми: Козацький вал, 2004. – 102 с.
3. Прядко В.В. Проблеми відтворення виробничих процесів у молочній промисловості України на сучасному етапі: Автореф. дис. канд. наук / Рада по вивченню продуктивних сил України. – К., 1999. – 22 с.
4. Старицький Т.М. Рациональне відтворення основного капіталу в сільському господарстві: Автореф. дис. канд. наук / ННЦ “Інститут аграрної економіки” УААН. – К., 2006. – 22 с.
5. Старицький Т.М. Методичні основи економічної діагностики відтворення і ефективного використання основного капіталу // АгроІнКом. – 2005. - № 7. – С. 56-60.
6. Швець Н.В. Організаційно-економічний механізм управління відтворенням основних засобів підприємства: Автореф. дис. канд. наук / Національний гірничий університет. – Дніпропетровськ., 2006. – 16 с.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ФІНАНСОВОГО ЗДОРОВ'Я ПІДПРИЄМСТВА

Тичко Т.С.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Томчук О.Ф.

У статті розглянуто основні елементи діагностики фінансового стану підприємства, ґрунтовано фактори впливу на нього.

Постановка проблеми. Реальні умови функціонування підприємства обумовлюють необхідність проведення об'єктивного і всебічного аналізу результату його фінансово-господарської діяльності, що дозволяє визначити особливості його діяльності, недоліки в роботі і причини їх виникнення, а також на основі отриманих результатів зробити конкретні рекомендації з оптимізації діяльності. Фінансовий аналіз являє собою спосіб нагромадження, трансформації і використання інформації фінансового характеру.

Поставити правильний діагноз підприємству, визначити, у якому стані воно перебуває і які передумови в нього є для подальшого розвитку, можна за допомогою методичних прийомів діагностування.

Аналіз останніх досліджень. Ця проблема досить часто привертала увагу багатьох дослідників, але незважаючи на важливість цього основоположного питання, дотепер серед аналітиків нема однастайності з приводу методики проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Свого часу даною проблемою займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці як М.І. Баканов, І.І. Каракоз, А.І. Муравйов, Є.В. Мних, В.О. Подольська, В.І. Самборський, А.Б. Сіверський, Р.С. Сайфулін, Ю.С. Цал – Цалко, А.Д. Шеремет, О.В. Яріш та ін.

Завдання дослідження. Метою написання даної статті являється відстеження діагностики фінансового стану підприємства.

Виклад основного матеріалу. Під діагностикою фінансового стану підприємства розуміють оцінку його стану і напрями змін його в майбутньому на основі детального аналізу фінансових показників за визначений період часу.

Стійкість роботи підприємства може бути забезпечена наявністю потенціалу, перш за все економічного потенціалу, як у кількісному виразі, так і якісній його складовій, тобто стійкістю фінансового стану.

Прийняття управлінських рішень базується, як відомо, на результатах економічного аналізу. Для забезпечення стійкості фінансового стану економічного суб'єкта необхідно не тільки раціонально розмістити наявні фінансові ресурси, а й використовувати їх ефективно.

Одержання достовірної та повної інформації про фінансовий стан є досить складною задачею для кожного підприємства. Основним джерелом такої інформації є фінансова звітність підприємства, що відображає на визначену дату, чим дане підприємство володіє і за рахунок яких джерел сформована його власність.

Фінансовий стан підприємства може бути задовільний або незадовільний.

Задовільний фінансовий стан – це стійка ліквідність, платоспроможність та фінансова стійкість підприємства, його забезпеченість власними оборотними засобами та ефективне використання ресурсів підприємства. Незадовільний фінансовий стан – характеризується неефективним розміщенням ресурсів та неефективним використанням їх, незадовільною платоспроможністю підприємства, наявністю простроченої заборгованості перед бюджетом, з заробітної плати, недостатньою фінансовою стійкістю у зв'язку з несприятливими тенденціями розвитку виробництва та збуту продукції підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства має три основні цілі:

перша – оцінити минулу фінансову діяльність підприємства;

друга – підготувати інформацію, необхідну для прогнозування майбутньої діяльності підприємства;

третя – порівняти показники діяльності підприємства з показниками інших підприємств галузі [3].

За допомогою чітко організованого аналізу можна вчасно відстежити погіршення фінансового стану підприємства, коли поряд із показниками стабільності фінансового стану з'являються показники, що характеризують негативні тенденції у виробничій та господарській діяльності, які можуть призвести до банкрутства. Тому одним з основних завдань аналізу фінансового стану є оцінка прибутковості підприємства у співвідношенні з ризиком акціонерів, які вкладають у нього гроші.

Рациональна фінансова діяльність сприяє реалізації таких основних принципів господарського розрахунку, як самоокупність і самофінансування підприємства. Ці два принципи тісно взаємопов'язані. Самоокупність означає, що ресурси, вкладені у виробництво та реалізацію продукції, повинні окупатися прибутком. Самофінансування — це забезпечення потреб підприємства у фінансових ресурсах і формування та ефективного використання всіх господарських засобів, як основних, так і оборотних, розширення виробництва і поліпшення соціально-культурної сфери за рахунок грошових надходжень від реалізації своєї продукції, робіт і послуг.

Фінансовий стан підприємства має безліч аспектів. Так, для прикладу, кредитора в першу чергу цікавить ліквідність активів підприємства, а власника – рентабельність вкладеного капіталу. Тому залежно від цілей дослідження фінансового стану використовують різні критерії й методи.

У різних методиках використовуються різні підходи до методики розрахунку фінансових коефіцієнтів, їхньої класифікації й угрупованню, ці підходи залежать від предмета аналізу і того, яка сторона фінансового стану підприємства переважає в інтересах користувача інформації [4].

На практиці аналіз проводиться для визначення рівня фінансової стійкості підприємства, оцінки ділової активності й ефективності підприємницької діяльності з метою прийняття найбільш оптимальних рішень, що стосуються діяльності підприємства.

Як правило, результат фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта визначається показниками прибутковості (прибутку, рентабельності) і аналізується з точки господарської діяльності. Методика фінансового аналізу містить у собі такі блоки, як:

- загальна оцінка фінансового стану і його зміна за звітний період;
- аналіз ділової активності підприємства й ефективності управління;
- аналіз ліквідності активів підприємства і його платоспроможність;
- аналіз фінансової стійкості [5].

На сьогодні розроблено багато методик проведення аналізу фінансового стану підприємства. Але не завжди результати аналізу окремих методик можна використати для прогнозування.

Критеріями вибору найбільш вдалої методики аналізу фінансового стану підприємства з точки зору можливості його подальшого прогнозування за допомогою отриманих аналізу є:

1. Наявність і зміст попередніх процедур
2. Наявність дублювання етапів, процедур, робіт.
3. Міра докладності і детальності розгляду етапів
4. Рівень розкриття економічного змісту використаних показників.
5. Міра деталізації аналізованих даних
6. Джерела отримання вихідної інформації
7. Потенційні користувачі результатів аналізу [2].

У світовій практиці широко використовуються нормативні значення фінансових співвідношень, визначених на основі чималої багаторічної практики діяльності фірм. Сьогодні в Україні, на жаль, базис знань по даному питанню і досі не розроблено. З іншого боку, використовувати для аналізу в умовах України набір і граничні значення індикаторних показників, які застосовуються у провідних промислово розвинутих країнах світу, неможливе через те, що вони відбивють зовсім інше середовище господарювання. Тому можна зробити висновок, що порівняльний аналіз отриманих по кожному підприємству значень окремих аналітичних показників, які характеризують його діяльність, доцільно проводити не з нормативними значеннями, а з показниками, перерахованими нижче:

- середнє значення аналогічних показників, розраховане для сукупності підприємств кожної галузі, які виробляють основну частку її продукції;
- середнє значення показників, визначених в цілому по всьому обсягу випуску відповідної галузі (така інформація може бути отримана в експертному інституті чи розрахована аналітичними службами регіону самостійно на основі інформації Держкомстату України).
- значення показників, рекомендованих українськими дослідниками;

На нашу думку, щоб одержати комплексну оцінку економічного стану підприємства при даному підході, потрібно зрозуміти, наскільки ефективно воно функціонує. Підприємство розглядається з різних точок зору:

- як елемент у ряді аналогічних підприємств, які виробляють аналогічний вид продукції або належать до тієї ж галузі;
- як об'єкт, який постійно змінюється;
- як складну систему, співвідношення окремих елементів, яка дозволяє охарактеризувати стан всього об'єкта, який складався на певний момент часу, виявити «болючі точки» системи, котрі вимагають більш інтенсивного впливу.

Аналіз фінансових коефіцієнтів полягає у порівнянні їх значень із базисними величинами, а також вивчення їх динаміки за звітний період та за ряд років. У вигляді базисних використовують середні за часовим

рядом значення показників даного підприємства, що відносяться до минулих сприятливих з точки зору фінансового стану періодів; середньогалузеві значення показників; значення показників, розраховані за даними звітності найбільш успішного конкурента. Окрім того, базою порівняння можуть бути теоретично обґрунтовані або отримані в результаті експертних опитувань величини, що характеризують оптимальні з точки зору стійкості фінансового стану значення відносних показників. Такі величини фактично виконують роль нормативів для фінансових коефіцієнтів, хоча методика їхнього розрахунку в залежності, наприклад, від галузі виробництва або регіону, поки що не створено.

При аналізі фінансового стану підприємств передбачається наявність прихованих загальних факторів, які мають вплив на зміну ознак, що вивчаються.

Застосування факторів аналізу дозволяє: виявити взаємозв'язок між ознаками явища, котре досліджується, побудувати модель, виявити приховані залежності в детермінованих і стохастичних моделях, оцінити вплив факторів на результат [1].

Діагностика фінансового стану підприємства на основі взаємозв'язків факторів різних порядків дозволяє розрахувати вплив на фінансовий стан підприємства навіть окремих господарських операцій [6]. Свочасне виявлення негативних відхилень сприятиме прийняттю оперативних заходів по стабілізації фінансового стану підприємства. Так, наприклад, існує безліч способів «виведення» показників ліквідності на рівень оптимальних значень. На нашу думку, способами збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності можуть бути:

- збільшення залишку грошей при одночасному збільшенні обсягу короткострокових зобов'язань;
- збільшення кількості грошей при стабільній величині короткострокових зобов'язань, тобто шляхом простої реструктуризації оборотних активів;
- зменшення короткострокових зобов'язань при стабільній величині затишку грошей;
- одночасне зменшення залишку грошей і короткострокових зобов'язань;
- збільшення залишку грошей при одночасному зменшенні короткострокових зобов'язань.

Залежно від причин відхилень, котрі виникають в приливах/відтоках коштів, фінансової політики підприємства, можливостей і ефективності використання тих чи інших важелів впливу на потоки в момент утворення такої необхідності, нормалізувати платоспроможність можна уповільнюючи або прискорюючи платіжний обіг.

Стимулювати надходження коштів на підприємство пропонується за рахунок наступних заходів:

- емісія акцій;
- залучення додаткових інвесторів з метою збільшення обсягу власного капіталу;
- продаж певної кількості фінансових інструментів інвестування (облігації підприємства тощо);
- залучення довгострокових та короткострокових фінансових позик і кредитів;
- відстрочка платежів по кредиторській заборгованості;
- зняття грошей з депозитних рахунків;
- продаж частини (або всього «портфеля») інвестицій;
- забезпечення часткової або повної передоплати за вироблену продукцію, котра користується підвищеним попитом на ринку;
- реалізація частини запасів (наднормативних, невикористаних сировини і матеріалів, напівфабрикатів власного виробництва тощо);
- збільшення величини цінових знижок за готівковий розрахунок та за значний опт;
- здача в оренду, продаж видів майна, що не використовується значний час;
- підвищення ціни на ексклюзивні (монополні) види продукції, котрі користуються підвищеним попитом;
- просування на ринок нових, удосконалених видів продукції;
- освоєння нових ринків збуту продукції;
- знаходження можливостей зниження собівартості.

Регулювати відтік грошових коштів пропонується за рахунок таких заходів:

- призупинення викупу власних акцій;
- реструктуризація отриманих фінансових кредитів і позик шляхом переводу термінів погашення на більш пізні дати;
- збільшення термінів надання підприємству товарного кредиту;
- здійснення вкладу грошей в прибуткові фінансові активи;
- забезпечення перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською;
- придбання запасів в установлених нормативами обсягах (незначні знижки не завжди виправдовують надмірне відволікання коштів);
- заміні придбання довгострокових активів, в тому числі тих, котрі потребують оновлення, на їх оренду (лізинг);
- відмовлення від фінансового інвестування;
- зниження суми постійних витрат;
- контролювання порушень умов договорів, які тягнуть оплату штрафів, пені, неустойок;
- недопущення крадіжок матеріальних та інших цінностей;
- здійснення ефективної податкової політики, яка забезпечує зниження рівня сумарних податкових виплат.

Таким чином, фінансовий стан аграрного сектору є узагальнюючим індикатором оцінки ситуації, яка

складається в результаті господарської діяльності суб'єктів ринку, ефективності державної аграрної політики в одному із найважливіших секторів національної економіки.

На жаль, заходи, які приймалися на державному рівні протягом усіх років незалежності, поки що не створили стабільних передумов для поступального конкурентного розвитку аграрної економіки. Часта зміна урядів, зміна векторів і пріоритетів певною мірою вносили корективи в тактику та стратегію розвитку агропромислового виробництва, руйнували послідовність та стабільність державної аграрної політики, що суттєво знижувало результативність задекларованих державних заходів.

Висновки. На основі запропонованого переліку заходів із впливу на потоки грошових коштів підприємству варто скласти індивідуальний список шляхів вирівнювання потоків грошей з метою згладжування їх обсягів на кожному кроці періоду часу, що аналізується.

Аналогічно розробляється перелік заходів по нормалізації фінансової стійкості і збільшенню ефективності використання капіталу.

На сучасному етапі при вивченні впливу факторів в моделі, такий аналіз є одним з найкращих способів, котрий дозволить виявити вплив як окремо одного фактора, так і групи факторів.

Серед подальшого розвитку досліджень у даному напрямі важливе місце посідають перспективні роботи щодо створення науково обґрунтованих методик проведення комплексних рейтингових оцінок фінансового стану підприємства і організації України на регіональному рівні. Такі дослідження набувають особливого значення в контексті методичного забезпечення реалізації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки України.

Література

1. Галенко О.М. Аналіз та класифікація факторів, які впливають на зміну фінансового стану підприємства // Становлення та розвиток обліку, контролю і аналізу в Україні. -К.: КНЕУ, 2006. -С. 54.
2. Михайлов В., Прилипко Ю., Бірюченко В., Фінансовий стан підприємства (аналіз деяких методичних питань) // Ринок цінних паперів України. - 2004. - №5-6. - С.31-38.
3. Лагун М.І. Теоретична характеристика основних методичних аспектів проведення аналізу фінансового стану // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008. - №3(82). - С.33-37
4. Лузан Ю.Я. Фінансовий стан агропромислового виробництва в Україні та шляхи його удосконалення / Економіка АПК. - 2007. - №5. - С.15-18.
5. Когляр М.І. Аналіз фінансового стану підприємства // Фінанси України. - 2008. - №5. - С.99-104.
6. Салига К.С., Власенко С.А. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства // Держава і регіони. Серія: Економіка і підприємництво. - 2007. - №3. С.204-210.

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКУ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Комар І.Ю.

Науковий керівник: к.е.н, доцент Томчук О.Ф.

У статті розглянуто показники прибутку, які використовуються для оцінки ефективності діяльності підприємства, розглянуто класифікацію прибутку за видами діяльності, за складом елементів і особливості формування показників фінансових результатів підприємства.

Постановка проблеми. В ринкових умовах змінюється трактування і ієрархія показників, які характеризують фінансові результати діяльності підприємства, їх зміст. Головною метою будь-якого суб'єкта господарювання в ринкових умовах є прибуток. Для успішного функціонування необхідно працювати над збільшенням ефективності своєї діяльності на основі раціонального використання ресурсного потенціалу, збільшення прибутковості виробництва.

Однією із проблем управління процесом формування фінансових результатів є відсутність науково-обґрунтованого термінологічного глосарію різних видів прибутку і його системної структуризації, невідповідність методичного інструментарію їх обліку і аналізу сучасним управлінським запитам, неузгодженість його з міжнародними стандартами.

Аналіз останніх досліджень. Ця проблема досить часто привертала увагу багатьох дослідників, але незважаючи на важливість цього основоположного питання, дотепер серед аналітиків нема однастайності з приводу методики проведення аналізу фінансових результатів підприємства.

Свого часу даною проблемою займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці як М.І. Баканов, І.І. Каракоз, А.І. Муравйов, Є.В. Мних, В.О. Подольська, В.І. Самборський, А.Б. Сіверський, Р.С. Сайфулін, Ю.С. Цал – Цалко, А.Д. Шеремет, О.В. Яріш та ін.

Завдання дослідження. Метою написання даної статті являється розробка системи показників, які використовуються для оцінки ефективності діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Являючись основним мотивом в підприємницькій діяльності і її головною метою, прибуток в ринкових умовах одержав свій новий зміст. Прибуток є основним джерелом формування фінансових ресурсів і накопичення капіталу, укріплення фінансових і ринкових позицій суб'єкта господарювання, захисним механізмом від загрози банкрутства. Він створює базу економічного розвитку